

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 483/2023
06.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиле-противтужене АА из ..., коју заступа пуномоћник Огњен Костић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ББ из ..., кога заступа пуномоћник Милена Вуловић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 423/22 од 08.09.2022. године, у седници одржаној 06.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 423/22 од 08.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 867/21 од 12.05.2022. године, ставом првим изреке, разведен је брак парничних странака закључен 27.02.2011. године, у Београду и уписан у матичну књигу венчаних за матично подручје ... под текућим бројем ... за 2021. годину. Ставом другим изреке, малолетна деца парничних странака ВВ, рођена године у ... и ГГ рођена године у ..., поверене су мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом трећим изреке, уређени су лични односи малолетне деце са оцем на начин описан у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да на име доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно по 20.000,00 динара (укупно 40.000,00 динара) почев од 12.05.2022. године, као дана пресуђења па убудуће док за то постоје законски услови сваког првог до десетог у месецу за текући месец уплатом на текући рачун законске заступнице малолетне деце. Ставом петим изреке, одређена је привремена мера и малолетна деца парничних странака поверена су мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом шестим изреке, одређена је привремена мера и уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем на начин описан у том ставу изреке. Ставом седмим изреке, одређена је привремена мера и тужени је обавезан да на име доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно по 20.000,00 динара (укупно 40.000,00 динара) почев од 12.05.2022. године, као дана пресуђења до правноснажности пресуде сваког првог до десетог у месецу за текући месец, уплатом на текући рачун мајке, законске заступнице малолетне деце. Привремене мере одређене у ставовима петом, шестом и седмом изреке остају на снази до правноснажног окончања поступка и имају дејство правноснажног решења о извршењу, а евентуално изјављена жалба не задржава извршење решења о

привременим мерама. Ставом осмим изреке одбијен је тужбени захтев и предлог за доношење привремене мере којим је тражено да се тужени обавезе да доприноси издржавању малолетне деце месечним износом од по 20.000,00 динара за период од подношења тужбе 28.05.2021. године до 11.05.2022. године. Ставом деветим изреке, одбијен је противтужбени захтев и предлог за одређивање привремене мере којим је тражено да се малолетна деца повере оцу на самостално вршење родитељског права, уреди модел виђења малолетне деце са мајком на начин описан у том ставу изреке, као и да се тужиља обавезе да доприноси издржавању малолетне деце месечним износом од по 20.000,00 динара сваког првог до десетог у месецу за текући месец од дана доношења пресуде па убудуће на текући рачун оца деце. Ставом десетим изреке, одбачена је противтужба у делу којим је тражено да се разведе брак парничних странака. Ставом једанаестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 423/22 од 08.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем, четвртом, петом, шестом, седмом и деветом изреке. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – др. Закон) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, учињене пред другостепеним судом, јер се правило о оцени доказа из члана 8. ЗПП у поступку пред другостепеним судом примењује само у ситуацијама када се другостепена одлука доноси после расправе отворене пред тим судом, а што овде није случај, с обзиром да је тај суд одлучио о жалби на основу чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку. У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. ЗПП на коју се наводима ревизије указује, јер је другостепени суд оценио битне жалбене наводе и навео разлоге које је узео у обзир по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању током трајања брака парничних странака који је закључен 27.02.2011. године, рођено је двоје заједничке деце малолетна ВВ ... године и ГГ ... године. Заједница живота парничних странака престала је у фебруару 2020. године, када је тужени остао са децом у стану у улици ... број ..., где су до тада сви заједно живели, а тужиља се преселила у изнајмљен стан на удаљености од око 300 м и започела је заједницу живота са партнером са којим је добила малолетно дете ДД рођеног ... године. По прекиду заједнице живота тужиља је са децом одржавала контакте тако што је одлазила у стан где су деца живела са оцем на свака три до четири дана и боравила са њима по два до три сата, а некада и по цео дан, а у јуну 2020.

године, деца су боравила са тужиљом у викендици на Од септембра 2020. године, постигнут је споразум између родитеља да деца проводе седам дана код тужиље у стану где живи, а седам дана код туженог. Оценом стручног мишљења органа старатељства утврђено је да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена мајци ради самосталног вршења родитељског права имајући у виду њихов узраст и жељу малолетне деце уз свеобухватно сагледавање породичних односа с обзиром на узраст, пол, емоционалне и развојне потребе, као и да је у интересу малолетне деце да знају где им је дом и центар животних активности који никако не може бити на два различита места (по недељу дана код оца и мајке), при чему мајка поседује родитељски капацитет да на адекватан начин препознаје и задовољава емоционалне, базичне и развојне потребе деце, те представља ауторитет који деца поштују. Мајка препознаје улогу и значај другог родитеља и никада није правила проблем око виђења деце са оцем, а деца имају развијен близак однос са малолетним братом по мајци. Развојне потребе малолетне деце ће бити адекватније задовољене код мајке с обзиром да су женског пола, при чему је малолетна ВВ у доби када је за изградњу идентитета потребна идентификација са родитељем истог пола и изјаснила се да жели да живи са мајком док са татом жели редовне контакте, а малолетна ГГ узраста од непуних ... година се партиципирајући у поступку изјаснила да би волела да живи и са мамом и са татом. У интересу малолетне деце није да се међусобно раздвајају, а учешће оца са којим такође осећају блискост биће обезбеђено континуираним виђањем по моделу који је суд на предлог органа старатељства као стручне установе прихватио. Малолетна ВВ има непуних ... година и поред трошкова за задовољавање основних животних потреба и трошкова школовања има и трошкове чланарине и опреме за одбојку, мобилног телефона, екскурзија, као и изражену жељу да похађа часове енглеског језика, док малолетна ГГ има ..., иде у вртић и на часове плеса, па пошто креће у први разред основне школе и за њу ће постојати издаци по том основу, те су месечне потребе малолетне деце утврђене у износу од по 38.000,00 динара. Мајка живи са партнером у стану за који закуп износи 200 евра месечно, док трошкови становања износе око 17.000,00 динара, а запослена је у ... „...“ са месечном зарадом од 48.000,00 динара и остварује помоћ од града за треће дете у износу од 12.000,00 динара, а њен партнер има своју фирму и месечна зарада износи 30.000,00 динара. Тужени живи у стану који је купљен на кредит и који тужиља отплаћује, с тим што је тужени по сопственим наводима дао учешће од 12.000 евра за куповину стана, а рачуни поводом становања износе око 15.000,00 динара и поседује непокретности у ... и то 1/5 винограда, а користи аутомобил који је купљен тако што су он и тужиља продали претходни аутомобил и узели кредите које обоје отплаћују. Запослен је у ... на неодређено време и његова месечна зарада је 118.000,00 динара. Минимална сума издржавања корисника породичног смештаја у време доношења одлуке износи 36.135,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права уз уређен модел одржавања личних односа са оцем, по прихваћеном и делимично прилагођеном предлогу Центра за социјални рад. Деца нису исте старости али с обзиром да су потребе деце у том узрастном добу уједначене (оба детета имају како школске тако и предшколске издатке, као и ваннаставне активности у подједнаком обиму, док су њихове потребе за храном, одећом, обућом, становањем имајући у виду животни стандард идентичне), оцењено је

да је отац у могућности и обавези да доприноси издржавању малолетне деце износом од по 20.000,00 динара месечно за свако дете.

Врховни суд налази да је побијаном одлуком правилно примењено материјално право када је одлучено да се малолетна деца парничних странака повере мајци на самостално вршење родитељског права, уз уређен модел одржавања личних односа малолетне деце са оцем и обавезивање оца да доприноси њиховом издржавању.

Према члану 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији конвенције Уједињених нација о правима детета „Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори број 15/90 и „Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 4/96 и 2/97) у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су најбољи интереси детета без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (став 2.). Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета.

Према члану 77. Породичног закона прописани су услови за самостално вршење родитељског права тако што је у ставу 3. прописано да један родитељ врши сам родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот а нису закључили споразум о вршењу родитељског права. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета по члану 266. став 1. наведеног закона, а пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима (члан 270.).

Побијана пресуда донета је у складу са наведеним одредбама Породичног закона и Конвенције о правима детета, као и елементима за процену најбољег интереса детета, које између осталог чине узраст и пол детета, зрелост детета, потребе детета (васпитање, становање, исхрана, одевање, здравствена брига и друго) и способност родитеља да задовољи утврђене потребе детета. Супротно наводима ревизије, овај суд сматра да су приликом доношења одлуке о поверавању малолетне деце и одржавању личних односа са оцем, нижестепени судови правилно проценили најбољи интерес малолетне деце у смислу чланова 6. и 266. став 1. Породичног закона, прихватајући стручно мишљење органа старатељства прибављено на основу члана 270. наведеног закона и посвећујући дужну пажњу мишљењу деце које је утврђено у смислу члана 65. истог закона. Мајка поседује родитељски капацитет и адекватно препознаје и задовољава емоционалне, базичне и развојне потребе деце, те представља ауторитет који деца поштују, препознаје улогу и значај другог родитеља и деца имају развијен близак однос са малолетним братом по мајци. Поред тога, посвећена је и дужна пажња мишљењу малолетне ВВ која се на узрасту од ... година изјаснила да жели да живи са мајком док са татом жели редовне контакте, а малолетна ГГ узраста од непуних ... година се партиципирајући у поступку изјаснила да би волела да живи и са мамом и са

татом. У интересу малолетне деце није њихово међусобно раздвајање. Истражно начело у поступцима у вези са породичним односима из члана 205. Породичног закона не обавезује суд да у сваком случају изведе доказе вештачењем. Одлуку о томе доноси суд, а у овом случају првостепени суд је стручно мишљење органа старатељства оценио као свеобухватно у погледу битних чињеница довољних за одлуку о вршењу родитељског права, при чему родитељски капацитети оба родитеља нису доведени у сумњу. Малолетна деца су поверена мајци на самостално вршење родитељског права, што обезбеђује да деца имају континуитет боравка, доживљај сигурности, устаљености у ритму и навикама, као и полну идентификацију што је све неопходно за њихов правилан развој.

Критеријуми за одређивање издржавања прописани су чланом 160. Породичног закона, тако да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања (став 1.). Правилност оцене релевантних околности прописаних наведеном одредбом није доведена у сумњу ревизијским наводима, из чега произилази да ће досуђеним износима уз допринос другог родитеља адекватно бити задовољене процењене потребе деце, а да при том егзистенција лица које је по закону дужник издржавања неће бити угрожена. Наводима ревизије се у претежном делу посредно или непосредно оспорава чињенично стање које по мишљењу ревидента није правилно или потпуно утврђено у спроведеном поступку. Међутим, ови наводи нису основани и не доводе у сумњу правилност побијане пресуде у погледу примењеног материјалног права садржаног у одредбама Породичног закона које су нижестепени судови правилно применили одлучујући о поверавању малолетне деце, одржавању личних односа малолетне деце са оцем и њиховом издржавању.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић